

Vaughan Gething AS
Gweinidog yr Economi

26 Hydref 2023

Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig: Pwysau costau byw a'r Warant i Bobl Ifanc

Annwyl Weinidog

Yn ei gyfarfod ar [28 Medi](#), trafododd y Pwyllgor bwysau costau byw a'r Warant i Bobl Ifanc. Roedd hyn yn waith dilynol ar gyfer sesiwn a gynhaliwyd ym mis [Tachwedd 2022](#). Roedd y cyfarfod yn canolbwyntio'n benodol ar effaith pwysau costau byw ar bobl ifanc a'u cyfleoedd addysg, cyflogaeth a hyfforddiant yn y dyfodol. Cymerwyd tystiolaeth gan Gyrfa Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (Arweinydd Cyngor Sir Ddinbych), ColegauCymru a Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru.

Mae **Atodiad A** i'r llythyr hwn yn nodi rhai canfyddiadau allweddol a phwyntiau y byddem yn croesawu ymateb iddynt. Yn dilyn y sesiwn, cefais lythyr gan gwmni peirianeg sifil yng ngogledd Cymru yn codi rhai materion perthnasol yn ymwneud â recriwtio a chadw mewn prentisiaethau yn y sector adeiladu. Felly, rwyf hefyd wedi atodi'r ohebiaeth hon, ac mae Atodiad A yn gofyn am ymateb ynghylch y materion penodol hynny.

O ystyried natur drawsbynciol y cyfrifoldebau ar gyfer cyflawni'r ymrwymïadau allweddol hyn yn y Rhaglen Lywodraethu, rwyf hefyd yn anfon copi o'r llythyr hwn at Weinidog y Gymraeg ac Addysg i'w ystyried, ac at Gadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg er gwybodaeth.

Cofion cynnes,

Paul Davies AS

Cadeirydd: Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg

Copi at: Jeremy Miles AS, Gweinidog y Gymraeg ac Addysg

Jayne Bryant AS, Cadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Effaith pwysau costau byw ar benderfyniadau pobl ifanc

Rhannodd Gyrfa Cymru dystiolaeth anecdotaidd gan gynghorwyr gyrfaoedd am ddewisiadau y mae pobl ifanc yn eu gwneud o ganlyniad i bwysau costau byw, gan gynnwys pryderon ynghylch cyfrannu at incwm cyffredinol y cartref, a dylanwad rhieni ar ddewisiadau pobl ifanc oherwydd sut y gallai effeithio ar fynediad eu rhieni at daliadau budd-dal. Mae hyn yn dylanwadu ar y dewisiadau y mae pobl ifanc yn eu gwneud gan eu bod yn dewis mynd i swyddi sgiliau isel â chyflogau uwch, yn hytrach nag aros yn y coleg neu ar gynlluniau prentisiaeth. Mae cost ac argaeledd trafnidiaeth yn parhau i fod yn rhwystr mawr, ynghyd â chost bwyd a thalu costau eraill ymlaen llaw, gyda Gyrfa Cymru yn sôn am 'storm berffaith' o ffactorau sy'n achosi pobl ifanc i wneud penderfyniadau tymor byr a fydd yn effeithio ar eu rhagolygon gyrfa tymor hwy.

Cafwyd cydnabyddiaeth gan ColegauCymru a Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru am newidiadau cadarnhaol ers i'r Pwyllgor edrych ar y mater hwn flwyddyn yn ôl, gan gynnwys cynnydd mewn cofrestriadau addysg bellach ac yn y niferoedd sy'n defnyddio Twf Swyddi Cymru Plws. Croesawyd y cynnydd yn y Lwfans Cynhaliaeth Addysg a lwfansau eraill i ddysgwyr, ond teimlwyd bod gwelliannau mewn peth data yn parhau i guddio problemau i fyfyrwyr sy'n wynebu caledi ariannol a'r pwysau i gyfrannu at incwm y cartref.

Er enghraifft, disgrifiodd ColegauCymru sut mae eu cronfa amddifadedd yn cael ei defnyddio i flaenoriaethu cymorth i fyfyrwyr sy'n cael trafferth gyda chostau. Dywedodd Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru fod pobl ifanc yn gorfod gadael cartref y teulu i leddfu costau'r aelwyd a symud o un lle i'r llall, tra bod dysgwyr eraill yn cyfrannu at incwm y cartref o'u lwfansau, gan eu gadael â llai o incwm gwario. Nododd cynrychiolydd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLLC) ei bod yn arbennig o anodd ymgysylltu â'r bobl ifanc sydd wedi bod yn symud o un lle i'r llall.

Mwy o gymorth ar gyfer costau ymlaen llaw

Er bod cymorth yn cael ei ddarparu i bobl ifanc yn ôl-weithredol, er enghraifft i hawlio costau teithio, dywedodd Gyrfa Cymru fod pobl ifanc yn cael trafferth talu costau ymlaen llaw oherwydd diffyg incwm gwario. Enghraifft arall a roddwyd oedd talu'r gost ymlaen llaw ar gyfer cael cerdyn adnabod gofynnol. Dywedodd Gyrfa Cymru ei fod wedi cynyddu ei gronfa gymorth oherwydd y cynnydd yn y galw.

Argymhelliad 1: Argymhellodd Gyrfa Cymru fod angen gwneud mwy i fynd i'r afael â'r broblem lle mae costau ymlaen llaw yn rhwystro pobl ifanc rhag cael mynediad at gyfleoedd cyflogaeth a hyfforddiant. Byddai'r Pwyllgor yn croesawu ymateb Gweinidogol ynghylch y camau pellach y gall Llywodraeth Cymru eu cymryd i fynd i'r afael â'r broblem benodol hon o dalu costau ymlaen llaw.

Gwerthuso'r Warant i Bobl Ifanc – gwell data

Cynigiodd Gyrfu Cymru rannu data yr oedd yn ei gasglu ynghylch ymadawyr coleg gyda'r Pwyllgor. Roedd yr angen am set ddata well ar draws yr holl bartneriaid cyflawni, gan gynnwys data rhanbarthol i asesu ble mae bylchau a ble yw'r lle gorau i dargedu mwy o gymorth, yn fater hanfodol a godwyd gan y tystion.

Argymhelliad 2: Mae cydweithredu o ran rhannu data yn hanfodol o ran gwerthuso llwyddiant y Warant i Bobl Ifanc, a byddai'r Pwyllgor yn croesawu mwy o wybodaeth ynghylch sut mae Llywodraeth Cymru yn mynd i'r afael â hyn, ac yn sicrhau y caiff data eu rhannu'n effeithiol ar draws y partneriaid i lywio'r gwaith o gyflwyno'r Warant i Bobl Ifanc yn y dyfodol.

Pwysleisiodd Colegau Cymru mai'r her o ran cyflwyno'r Warant i Bobl Ifanc yw rhoi cyngor cywir a diduedd i bob person ifanc am yr ystod lawn o gymorth a rhaglenni sydd ar gael o dan ymbarél y Warant. Nodwyd bod hyn yn rhywbeth a godwyd yn adroddiad diweddar Dr Hefin David AS ar bontio i gyflogaeth ac adroddiad annibynnol Sharron Lusher o'r Bwrdd Adolygu Cymwysterau Galwedigaethol.

Argymhelliad 3: Dywedodd Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru, o ran rhoi cyngor cywir a diduedd am yr ystod o gymorth a rhaglenni sydd ar gael o dan ymbarél y Warant i Bobl Ifanc, fod angen 'ailgryfhau' y bartneriaeth rhwng Gyrfu Cymru a darparwyr hyfforddiant. Byddai'r Pwyllgor yn croesawu pe gallech amlinellu'r camau y byddwch yn eu cymryd i helpu i gyflawni hyn.

Y targed Prentisiaethau a chyfraddau cadw a chwblhau

Mae'r mesurau canlyniadau dysgwyr a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru yn dangos bod cyfradd cwblhau prentisiaethau wedi gostwng o 81 y cant yn 2018-19 i 66 y cant yn 2021-22. Nododd Gyrfu Cymru nifer o resymau am hyn, gan gynnwys bod llawer o bobl ifanc yn rhoi'r gorau i brentisiaethau i gael cyflogaeth am dâl a fyddai'n caniatáu iddynt ennill dwywaith y gyfradd fesul awr y byddent yn ei hennill fel prentis blwyddyn gyntaf, neu hyd yn oed gymryd swyddi tymhorol, a nodwyd fel problem benodol gan Arweinydd Cyngor Sir Ddinbych. Mae Cydlynedd Ymgysylltu a Chynnydd yng ngorllewin Cymru yn dweud bod cyfraddau cyflog mewn swyddi rhan-amser yn ei gwneud yn anodd gwerthu prentisiaethau. Bydd gostyngiad yn y cyfraddau cwblhau hefyd yn cynnwys rhai cyflogwyr sydd wedi rhoi'r gorau i gynnig prentisiaethau, ac mae rhai cyflogwyr hefyd wedi dweud wrth Gyrfu Cymru ei bod yn anodd cynnal y lefel gywir o oruchwyliaeth ar gyfer prentisiaethau, neu fod cynhyrchiant is yn y busnes yn rhwystr.

Dywedodd Gyrfu Cymru fod y gwaith y mae UCAS yn ei wneud i hyrwyddo prentisiaethau yn 'llygedyn o oleuni', gan fod tystiolaeth yn awgrymu bod rhai o ardaloedd mwyaf difreintiedig Cymru yn dangos diddordeb.

Argymhelliad 4: Byddai'r Pwyllgor yn croesawu rhagor o wybodaeth am ba asesiad sydd wedi'i wneud o gyflogwyr sydd wedi rhoi'r gorau i gynnig prentisiaethau, a'r rhesymau dros hynny, gan gynnwys y materion a godwyd gan Gyrfa Cymru ynghylch goruchwyliaeth a chynhyrchiant, a pha gamau sy'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r rhwystrau hynny i gyflogwyr.

Newidiadau i fframweithiau a gofynion sgiliau hanfodol

Codwyd pryderon ynghylch y cyfraddau cwblhau isel iawn ar gyfer prentisiaethau yn y sector gofal, yn enwedig gan fod hwn yn faes y mae galw mawr amdano gan gyflogwyr. Dywedodd Gyrfa Cymru fod gweithredu i ddiwygio'r gofynion sgiliau hanfodol wedi helpu gyda rhai o'r cyfraddau cwblhau, ond bod yna heriau eraill yn parhau o ran cyfraddau cyflog mewn mannau eraill a chostau trafndiaeth. Mae'r Pwyllgor hefyd wedi cael tystiolaeth bod newidiadau i safonau mynediad ffurfiol a gofynion sgiliau yn broblem yn y sector adeiladu (ceir rhagor o fanylion isod).

Dywedodd Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru fod angen i'r broses lle mae Llywodraeth Cymru yn cytuno ar fframweithiau prentisiaethau newydd fod yn gyflymach ac yn fwy ymatebol i anghenion cyflogwyr. **Nodwyd bod oedi wrth gymeradwyo fframweithiau yn broblem, a dywedodd y Ffederasiwn fod angen tîm sy'n canolbwyntio ar gyflogwyr arno, ac yn hytrach nag estyn rhai fframweithiau presennol y dylid canolbwyntio mwy ar yr hyn y mae cyflogwyr yn dweud bod ei angen arnynt, a chyhoeddi fframwaith newydd.** Tynnodd darparwyr sylw at bwysigrwydd gwaith gyda Cymwysterau Cymru i addasu hyd arhosiad cyrsiau yn briodol mewn meysydd fel adeiladu, a hynny i helpu gyda chyfraddau cadw.

Argymhelliad 5: Byddai'r Pwyllgor yn croesawu rhagor o wybodaeth am y camau sy'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r pryderon a amlygwyd ynghylch y broses o ddylunio a chymeradwyo fframweithiau prentisiaethau, ymatebolrwydd y broses a'r rhan sydd gan gyflogwyr i'w chwarae yn y broses honno.

Prentisiaethau ar gyfer gweithwyr peiriannau

Mae'r Pwyllgor wedi cael gohebiaeth gan Jones Bros Ruthin Co Ltd (yn Atodiad B), cwmni peirianeg sifil blaenllaw, yn codi pryderon penodol ynghylch newidiadau i'r fframweithiau prentisiaethau ar gyfer gweithwyr peiriannau. Mae'r rhain yn cynnwys penderfyniad diweddar gan Lywodraeth Cymru i roi'r gorau i ariannu'r brentisiaeth Lefel 2 a phontio i fframwaith prentisiaeth Lefel 3, sydd, yn wahanol i Lefel 2, yn cynnwys gofyniad i fynychu 700 awr o ddysgu yn yr ystafell ddosbarth dros 3 blynedd tra'n cael cyflog. Er ei fod yn deall y rhesymeg, mae'r cyflogwr yn dweud y byddai 'cyfran sylweddol' yn cael trafferth gyda'r cynnydd yn y galw academaidd ac y bydd hyn yn effeithio'n negyddol ar niferoedd recriwtio. Mae'n nodi nifer o broblemau o ran cyflwyno'r fframwaith newydd sy'n dangos ei bod yn ymddangos nad yw gweithrediad ymarferol y fframwaith Lefel 3 wedi'i ystyried yn ddigonol, ac mae'n credu y gallai'r newid i ganolbwyntio ar ddysgu academaidd atal unigolion mwy ymarferol rhag dilyn gyrfaedd peirianeg sifil.

Dyweddod y cwmni hefyd fod yr amod i brentisiaid peiriannau weithio dros 51 y cant o'u hamser yng Nghymru yn rhwystr. Mae'r cwmni'n mynd ar drywydd prosiectau yn Lloegr a'r Alban oherwydd dirywiad mewn buddsoddiadau seilwaith yng Nghymru, gan ddweud y byddai hyn yn lleihau nifer y prosiectau lle gallai gyflogi prentisiaid gan gadw at y rheol 51 y cant.

Argymhelliad 6: Mae'r Pwyllgor wedi cael gwybod bod cwmni peirianeg sifil blaenllaw yng Nghymru yn ceisio ailbrisiad o'r Fframwaith Prentisiaethau Lefel 3 o ystyried yr heriau ymarferol y mae'n tynnu sylw atynt, ac am hyblygrwydd o ran bodloni'r rheol 51 y cant o oriau gwaith yng Nghymru. Byddai'r Pwyllgor yn croesawu ymateb gan y Gweinidog ar y pwyntiau penodol hyn.

Parch cydradd ar gyfer cymwysterau galwedigaethol a llwybrau dilyniant

Dyweddod Gyrfa Cymru mai un o'r problemau mwyaf y mae'n eu hwynebu yw dangos i rieni, yn hytrach na phobl ifanc eu hunain, y gall prentisiaethau fod llawn cystal â llwybr academaidd traddodiadol, gyda rhai rhieni â meddylfryd eithaf cul o ran bod rhaid astudio Safon Uwch ac yna mynd ymlaen i astudio gradd er mwyn llwyddo.

Argymhelliad 7: Mae Gyrfa Cymru yn derbyn bod angen gwneud mwy i ddangos, i rieni yn arbennig, ei bod yn bosibl symud ymlaen rhwng y lefelau prentisiaeth ar gyfer llwybr gyrfa llawn, gan gynnwys hyd at lefel gradd-brentisiaeth. Nid yw'r pryderon hyn yn rhai newydd, ond byddai barn y Gweinidog ynghylch sut i fynd i'r afael â'r rhwystr hwn yn rhagweithiol yn cael ei groesawu.

Mynd i'r afael â rhwystrau sy'n ymwneud â thaliadau budd-dal

Dyweddod Gyrfa Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru fod hyn yn broblem. Cydnabu Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru fod Llywodraeth Cymru wedi gwneud peth marchnata cadarnhaol eleni, ond mae'n teimlo **bod cyfle** i Lywodraeth Cymru a'r Adran Gwaith a Phensiynau ychwanegu at y negeseuon hynny, i dynnu sylw rhieni at y ffaith na fydd caniatáu i bobl ifanc ymuno â rhaglen Twf Swyddi Cymru Plws a chael mynediad at lwfansau uwch yn effeithio ar eu credyd cynhwysol.

Mae Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru hefyd yn nodi y bydd rhai rhieni'n cefnogi'r person ifanc i ymuno â rhaglen Twf Swyddi Cymru Plws, ond wedyn yn eu hannog i beidio â mynd i gyflogaeth oherwydd yr effaith ar eu budd-daliadau, felly mae angen trafodaeth fwy ynglŷn â sut i fynd i'r afael â'r mater hwn. Mae Sir Ddinbych yn Gweithio yn ymgysylltu â rhieni ond dywedodd fod yr ystadegau'n dangos nad yw'r nifer sy'n manteisio ar hyn mor uchel ag y gallai fod.

Argymhelliad 8: Byddai'r Pwyllgor yn croesawu ymateb gan y Gweinidog ynghylch beth arall y gall Llywodraeth Cymru a'r Adran Gwaith a Phensiynau fel ei gilydd ei wneud i fynd i'r afael â'r rhwystrau sy'n atal pobl rhag manteisio ar raglenni a gynigir o dan y Warant i Bobl Ifanc oherwydd pryderon ynghylch yr effaith ar daliadau budd-dal aelwydydd.

Gwahaniaethau rhwng rhanbarthau a rhwng ardaloedd gwledig a threfol

Tynnodd Colegau Cymru, Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru a Gyrfa Cymru sylw at y rhaniad rhwng ardaloedd gwledig a threfol Cymru o ran darparu prentisiaethau a mynediad atynt. Yn arbennig, mae **diffyg opsiynau trafndiaeth a/neu gostau trafndiaeth** wedi'u nodi fel problemau mawr i ddysgwyr yng nghanolbarth a gorllewin Cymru. Roedd hyn yn cael ei ystyried yn fwy o broblem na darpariaeth Gymraeg, ond **dywedodd Gyrfa Cymru fod modd gwneud mwy o hyd i hybu ymwybyddiaeth o gyfleoedd i ddysgu yn Gymraeg, ac i bobl ifanc ddeall y galw gan gyflogwyr am weithwyr dwyieithog.**

Argymhelliad 9: Byddai'r Pwyllgor yn croesawu ymateb Gweinidogol ar y gwaith sy'n cael ei wneud i hybu mwy o ymwybyddiaeth o'r cyfleoedd i barhau i ddysgu yn Gymraeg a'r galw mawr gan gyflogwyr am weithwyr dwyieithog.

Mae costau trafndiaeth gormodol yn golygu bod rhai pobl ifanc yn dibynnu ar eu rhieni. Cawsom yr enghraifft o berson ifanc 17 oed ar brentisiaeth y GIG a oedd yn gwbl ddbynnol ar riant yn mynd â nhw i'r gwaith ac yn ôl. Yn yr achos hwn, gellid cynnig rhaglen hyblyg i'r prentis, ond ni fydd hyn yn wir bob amser. Hefyd, rhoddodd Colegau Cymru enghraifft o ddysgwr prentis yn Sir Benfro a oedd, oherwydd y gost o deithio i'w gyflogwr yn Aberdaugleddau ac yn ôl, yn gorfod gweithio am ddwy awr a hanner cyn ennill unrhyw dâl i'w gymryd gartref. Mewn ardaloedd gwledig, efallai y bydd angen i rai pobl symud i fyw gydag aelodau eraill o'r teulu i gael mynediad at hyfforddiant neu gerdded yn bell. Dywedodd Gyrfa Cymru fod ysgolion, colegau, darparwyr a chynghorwyr gyrfaoedd yn atgoffa pobl ifanc o gynllun FyNgherdyn Teithio Llywodraeth Cymru ar gyfer bysiau a threnau, ond weithiau roedd cyrraedd gwasanaeth am bris gostyngol yn y lle cyntaf yn fwy o broblem i bobl ifanc.

Nododd Gyrfa Cymru fod mynediad cyfartal yn fwy o broblem gydag unrhyw raglenni hyfforddi mewn ardaloedd gwledig mwy gwasgaredig eu poblogaeth. **Nodwyd diffyg cyllid fel mater i fynd i'r afael ag anghysondebau, a nododd Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru yr angen am gynnydd daearyddol mewn cyllid i helpu pobl ifanc i gael mynediad at hyfforddiant a swyddi, gan gynnwys i'r rhai o gefndiroedd mwy difreintiedig a'r rhai ag anableddau hunanddatganedig.** Hefyd, tynnodd Lisa Mytton o'r Ffederasiwn sylw at y ffaith mai Twf Swyddi Cymru Plws yw'r unig raglen ôl-16 na chafodd y cynnydd o 5 y cant mewn costau byw eleni.

Argymhelliad 10: Byddai'r Pwyllgor yn croesawu ymateb y Gweinidog ar flaenoriaethu cynnydd mewn cyllid i fynd i'r afael â'r gwahaniaethau penodol rhwng rhanbarthau a rhwng ardaloedd gwledig a threfol y mae wedi'u hamlygu o ran mynediad at gyfleoedd am addysg, hyfforddiant a chyflogaeth ledled Cymru.

Cyngor cyson ynghylch gyrfaoedd o lefel ysgol gynradd

Canfu adroddiad sgwrs genedlaethol y Warrant i Bobl Ifanc gan Lywodraeth Cymru fod ysgolion wedi methu â pharatoi pobl ifanc a bod cyngor gyrfaoedd yn ysbeidiol ac wedi'i anelu'n fwy at y rhai sy'n

fwy academaidd. Dywedodd Gyrfa Cymru fod yr adborth hwnnw yn ei synnu, gan ddweud ei fod yn gwneud gwaith mewn ysgolion cynradd i gynnig cymorth dwys, ac wedi datblygu rhai adnoddau i gefnogi athrawon cynradd. Roedd yn pwysleisio pwysigrwydd ymgysylltu dro ar ôl tro â phobl ifanc.

Cefnogi pontio drwy gysylltu ysgolion â chyflogwyr

Nododd gwaith diweddar Dr Hefin David ar bontio i gyflogaeth bocedi o arfer da, ond mae diffyg cysylltiad rhwng ysgolion a chyflogwyr, sy'n effeithio ar y gallu i roi darlun llawn i bobl ifanc o'r cyfleoedd sydd ar gael iddynt. Tynnodd Colegau Cymru sylw at y fenter sy'n cael ei chynnal yng ngorllewin Cymru mewn perthynas â chysylltu ysgolion, cyflogwyr a darparwyr ynghylch sgiliau ar gyfer y sector ynni gwynt ar y môr. Fodd bynnag, mae angen cynyddu arfer da i raddfa ledled Cymru.

Mae gan Gyrfa Cymru fynediad at gronfa ddata o gyflogwyr, sy'n rhywbeth nad oes gan ysgolion ar hyn o bryd. Mae colegau yn cyflogi pobl i chwilio am gyflogwyr, ond nid oes gan ysgolion fynediad at y gronfa hon o gyflogwyr, ac maent yn dibynnu ar rwydwaith anffurfiol o rieni sy'n gyflogwyr neu sydd â chysylltiadau â chyflogwyr. Byddai budd i'r ddwy ochr i ysgolion sy'n cynnig mynediad i ddisgyblion 11 i 16 oed, a cholegau sy'n cynnig gwell mynediad i ysgolion at gyflogwyr. Dywedodd Gyrfa Cymru fod ganddynt fynediad at gronfa ddata cyfnewid busnes addysg o 10,000 o gyflogwyr y gellid ei datblygu'n gronfa ddata profiad gwaith - gallai hwyluso gwell cysylltiad rhwng addysg bellach ac ysgolion, a byddai'n croesawu'r dull hwnnw, ond byddai angen cyfarwyddeb gan Lywodraeth Cymru.

Argymhelliad 11: Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn darparu cyfarwyddyd clir i sicrhau bod colegau ac ysgolion yn cydweithio i helpu dysgwyr i symud ymlaen i gyflogaeth, gan gynnwys drwy gytundeb lefel gwasanaeth ynghylch rhannu a chyfnewid gwybodaeth rhwng addysg bellach ac ysgolion, gyda Gyrfa Cymru yn gweithredu fel 'brocer gonest' yn hyn o beth. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y gofyniad hwn am gytundeb lefel gwasanaeth ynghylch rhannu a chyfnewid gwybodaeth yn cael ei gynnwys yn llythyrau cylch gwaith Llywodraeth Cymru ar gyfer Gyrfa Cymru a'r Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil.

Ymwybyddiaeth o'r Biwroau Cyflogaeth a Menter

Rhoddodd Colegau Cymru rai ffigurau pennawd cadarnhaol am lwyddiant y biwroau o ran helpu myfyrwyr addysg bellach i gael lleoliadau gwaith a sgiliau hanfodol ar gyfer cyflogaeth, ond dywedodd Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru fod angen gwneud mwy o waith i godi ymwybyddiaeth ymhlith pobl ifanc o fodolaeth y biwroau.

Argymhelliad 12. Byddai'r Pwyllgor yn croesawu ymateb gan y Gweinidog ynghylch pa waith sy'n cael ei wneud gan Lywodraeth Cymru i hyrwyddo bodolaeth a rôl y biwroau ymhellach, y tu hwnt i'r presenoldeb ar wefan Busnes Cymru.

Hyfforddiant swydd fel rhan o gymorth pontio ar gyfer disgyblion ag anghenion ychwanegol

Mae Gyrfa Cymru yn gweld rôl i'w hun mewn mentrau hyfforddi swyddi fel yr hyn a gynigir gan y prosiect Engage to Change ym Mhrifysgol Caerdydd i'r rhai ag anghenion dysgu ychwanegol, ond nododd y gallai cyllid fod yn rhwystr i estyn y gwaith hwn, gan fod y prosiect hwnnw bellach wedi dod i ben.

Argymhelliad 13: Nodwyd bod rhaglenni Twf Swyddi Cymru Plws a Cymunedau am Waith+ ill dwy'n darparu cymorth i bobl ifanc ag anghenion ychwanegol, ond byddai'r Pwyllgor yn croesawu rhagor o wybodaeth gan y Gweinidog ynghylch cynlluniau ar gyfer mentrau hyfforddi swydd yn y dyfodol ac am gyfraniad Gyrfa Cymru atynt.

Rhwystrau eraill i addysg, hyfforddiant a chyflogaeth

Nododd Gyrfa Cymru gynnydd mewn absenoldebau; problemau o ran cyswllt â phlant sy'n cael eu haddysgu heblaw yn yr ysgol; a rhannu data anghyson rhwng awdurdodau lleol fel rhwystrau ychwanegol i gyrraedd rhai pobl ifanc. Roedd yn nodi pryderon ynghylch cyrraedd y niferoedd targed o bobl ifanc yn y misoedd nesaf, y tu hwnt i'r 'amser brig' i ddod i gyswllt â hwy ar ddechrau'r flwyddyn academaidd.

Soniodd Gyrfa Cymru hefyd am yr anawsterau o ymgysylltu â phobl ifanc â phroblemau ymddygiad, gorbryder difrifol neu broblemau iechyd meddwl eraill, diffyg hyder a diffyg hunan-barch, a'r rhai sy'n ynysig iawn ac yn anaml, os o gwbl, yn gadael y tŷ. Cydnabuwyd bod Twf Swyddi Cymru Plws wedi'i ddyfeisio i fod yn hyblyg i ymaddasu i ddiwallu anghenion y bobl ifanc hyn sydd anoddaf eu helpu, meithrin presenoldeb a hyder yn raddol, cynnig 'darpariaeth arbenigol' i fynd i'r afael â materion penodol megis cyngor ar ddyledion a chyllidebu, ac estyn allan at bobl ifanc mewn lleoliadau penodol fel clybiau bocsi. Pwysleisiwyd y cyfle i barhau i ailgysylltu â'r bobl ifanc hyn mewn 'gêm hir', a phwysigrwyd gweithio mewn partneriaeth yn y Fframwaith Ymgysylltu a Chynnydd leuenctid.

Argymhelliad 14: Byddai'r Pwyllgor yn croesawu unrhyw wybodaeth bellach y gall Gweinidogion yr Economi a'r Gweinidog Addysg ei darparu ynghylch sut y mae Llywodraeth Cymru yn cymhwyso'r gwersi a ddysgwyd wrth roi'r Warrant i Bobl Ifanc a'r Fframwaith Ymgysylltu a Chynnydd leuenctid ar waith, i ystytho cymorth ymhellach i fynd i'r afael â'r rhwystrau ychwanegol a nodwyd gan Gyrfa Cymru a thystion eraill.